

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/6/2018
Identifikačné číslo spisu: 5015200947
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5015200947.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana a JUDr. Jany Hatalovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: R. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XXXX/X, XXX XX Ž., ako poberateľka splatnej dávky ku dňu smrti poručiteľa podľa § 118 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. po poručiteľovi: W.. S. O., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom T. XXXX/X, XXX XX Ž., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29 augusta 8, 813 63 Bratislava, o výšku starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 25Sd/186/2015 zo dňa 14. júna 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 25Sd/186/2015 zo dňa 14. júna 2018 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Odporkyňa rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 23.07.2015 podľa § 293k zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z. (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) zamietla žiadosť W.. S. O. (ďalej len „poručiteľ“) o prepočítanie sumy starobného dôchodku.

Proti rozhodnutiu odporkyne podal poručiteľ opravný prostriedok podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), v ktorom uviedol, že starobný dôchodok mu bol priznaný od XX.XX.XXXX podľa § 16 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 121/1975Zb.“) a vymeraný z upraveného vymeriavacieho základu podľa § 14 ods. 4 citovaného zákona zo sumy 2.802,- Kčs. To znamená, že suma starobného dôchodku bola určená podľa predpisov účinných do 31.12.2003 a bola obmedzená najvyššou výmerou, preto jeho starobný dôchodok mal byť podľa § 293k ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. uvoľnený odo dňa splátky po 31.07.2006 v sume, v akej by sa vyplácal k tomuto dňu bez

tohto obmedzenia.

V priebehu konania vydala odporkyňa zmenové rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X dňa 23.09.2015, ktorým bolo zmenené rozhodnutie odporkyne zo dňa 23.07.2015 v časti výroku a odôvodnenia. Zmenovým rozhodnutím bola navrhovateľovi podľa § 293k a § 293aw ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. zamietnutá žiadosť o zvýšenie sumy starobného dôchodku.

Vo veci Krajský súd v Žiline, z dôvodu smrti poručiteľa rozhodol uznesením č.k. 25Sd/186/2015-26 zo dňa 20.01.2016 tak, že konanie zastavil. Následne na odvolanie navrhovateľky Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozhodnutie Krajského súdu v Žiline zo dňa 20.01.2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to rozhodnutím sp. zn. 1So/18/2016 zo dňa 17.12.2017. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že hoci krajský súd správne okrem iných ustanovení citoval aj § 118 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. z dôvodu jeho nesprávnej interpretácie vyvodil z neho na zistený skutkový stav nesprávny právny záver, pretože len po pokračovaní v preskúvaní zákonnosti napadnutého rozhodnutia bude možné posúdiť, či poručiteľ splňal alebo nespĺňal podmienky pre priznanie požadovanej dávky a bude ďalej možné vo veci postupovať a prípadne realizovať nárok manželky poručiteľa (navrhovateľky).

Následne krajský súd v konaní podľa § 250l a nasl. O.s.p. pristúpil k preskúmaniu napadnutých rozhodnutí odporkyne, pričom dospel k záveru o nedôvodnosti opravného prostriedku, preto napadnuté rozhodnutia potvrdil.

Najmä uviedol, že suma starobného dôchodku poručiteľa nebola určená podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“) účinného do 31.12.2003, ale podľa zák. č. 121/1975 Zb. účinného do 30.09.1988, preto prepočítanie starobného dôchodku neprichádza podľa § 293k zák. č. 461/2003 Z.z. do úvahy.

Dôchodok sa vymeral z priemerného mesačného zárobku 4.404,- Kčs, ktorý po úprave podľa § 14 ods. 4 zák. č. 121/1975 Zb. bol 2.802,- Kčs. Suma starobného dôchodku nebola vypočítaná z upraveného priemerného mesačného zárobku 4.067,- Kčs.

Podľa § 293aw ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 449/2008 Z.z., ak suma starobného dôchodku určená podľa právnych predpisov účinných pred 1. októbrom 1988 bola vypočítaná z priemerného mesačného zárobku v sume 3.000,- Sk, starobný dôchodok sa zvýši odo dňa splátky splatnej po 31. decembri 2008 o 26,60 €. Nakoľko suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných pred 1. októbrom 1988 bola vypočítaná z upraveného priemerného mesačného zárobku 2.802,- Sk a nie z upraveného priemerného mesačného zárobku v sume 3.000,- Sk, jej zvýšenie o sumu 26,60 € neprichádza do úvahy.

Zákon č. 121/1975 Zb. bol podľa § 178 zák. č. 100/1988 Zb. zrušený. Poručiteľovi bol starobný dôchodok priznaný podľa právneho predpisu účinného pred 1. januárom 2004, nie podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003, preto nie je možné zvýšenie sumy starobného dôchodku poručiteľa a prepočítanie starobného dôchodku podľa § 293k zák. č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z.

Námietka navrhovateľky ohľadom porušenia princípu rovnakého zaobchádzania odporkyňou nebola dôvodná, nakoľko v obdobných prípadoch ako je prípad poručiteľa postupuje úplne rovnako.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka včas odvolanie, v ktorom najmä namietala, že výklad odporkyne nemá oporu v zák. č. 461/2003 Z.z., je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a porušuje princíp rovnakého zaobchádzania. Uviedla, že v ust. 293k zák. č. 461/2003 Z.z. zákonodarca uviedol „podľa predpisov účinných“, t.j. použil množné číslo, pričom zák. č. 121/1975 Zb. bol ustanovením § 294 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. zrušený ku dňu 01.01.2004. Ak by zákonodarca chcel obmedziť prepočet starobných dôchodkov len na určitú skupinu poberateľov dôchodkov, uviedol by v zákone presné číslo právneho predpisu.

Skutočnosť, že odporkyňa aplikuje daný predpis rovnako na celú skupinu poberateľov starobných dôchodkov neznamena, že nedochádza k porušeniu zákona č. 365/2004 Z.z., nakoľko celá táto skupina je znevýhodnená voči dôchodcom, ktorým odporkyňa starobné dôchodky prepočítala.

Ďalej namietala, že krajský súd sa nezaoberal námietskou rozporu výkladu odporkyne s dobrými mravmi.

Záverom navrhla aby odvolací súd rozhodol nasledovne:

- „1. O odstránení diskriminácie a dodržaní princípu rovnakého zaobchádzania.
2. Dôchodok po nebohom manželovi W.. S. O., zomrelom XX.XX.XXXX prepočítať v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z., § 293k a uvoľniť odo dňa splátky po 30. júli 2006.
3. Rozdiel súm vyplateného a prepočítaného dôchodku po 30. júli 2006 ku dňu úmrtia XX.XX.XXXX po nebohom manželovi W.. S. O. vyplatiť do rúk manželky R. O.Č., nar. XX.XX.XXXX.
4. Vdovský dôchodok po nebohom manželovi W.. S. O., zomrelom XX.XX. XXXX vypočítať z prepočítanej výšky starobného dôchodku ku dňu 28.08.2015 a rozdiel doplatiť R.B. O..
5. O primeranom finančnom zadost'učinení vo výške 2.128,- €.
6. Odporkyňa nemá nárok na náhradu trov konania."

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky zo dňa 18.07.2018 uviedla, že dôvody, ktoré navrhovateľka uviedla v odvolaní nepovažuje za opodstatnené, pričom sa naďalej pridrižiava svojich predchádzajúcich písomných vyjadrení a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto napadnutý rozsudok postupom podľa § 219 ods. 1 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Rozsudok verejne vyhlásil dňa 26. februára 2019 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 293k zák. č. 461/2003 Z.z.

(1) Ak suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 bola obmedzená najvyššou výmerou, starobný dôchodok sa uvoľní odo dňa splátky splatnej po 31. júli 2006 v sume, v akej by sa vyplácal k tomuto dňu bez tohto obmedzenia.

(2) Suma starobného dôchodku, ktorá bola vypočítaná z upraveného priemerného mesačného zárobku 4 067 Sk, sa novo určí podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 z priemerného mesačného zárobku určeného podľa odsekov 3 a 4 bez obmedzení podľa odseku 1, a to aj za obdobie dôchodkového poistenia získané v období od 1. januára 2004 do 31. júla 2006 po vzniku nároku na starobný dôchodok.

Starobný dôchodok bol poručiteľovi priznaný rozhodnutím č. XXX XXX XXX zo dňa XX.XX.XXXX podľa § 16 zák. č. 121/1975 Zb. od XX.XX.XXXX v sume 2.233,- Kčs. Suma starobného dôchodku nebola určená podľa zák. č. 100/1988 Zb. účinného do 31. decembra 2003, ale podľa zák. č. 121/1975 Zb. účinného do 30. septembra 1988.

Dňa 01.01.2004 nadobudol účinnosť zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý v ust. § 294 ods. 4 zrušil zák. č.

100/1988 Zb., ktorý bol účinný do 31.12.2003. Zákon č. 121/1975 Zb. bol zrušený ust. § 178 ods. 4 zák. č. 100/1988 Zb., teda ide o predpis účinný do 30.09.1988. Ustanovenie § 293k zák. č. 461/2003 Z.z., v ktorom je uvedené, že v ňom upravený postup prepočítania starobných dôchodkov sa vzťahuje len na tie, ktorých suma bola určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, možno vykladať jedine tak, že sa týka starobných dôchodkov, ktorých suma bola určená podľa právnych predpisov účinných k tomuto dátumu. Z uvedeného vyplýva, že takýto postup prepočítania sa nevzťahuje na starobné dôchodky, ktorých sumy boli určené podľa zák. č. 121/1975 Zb. účinného do 30. septembra 1988. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že zákonodarca vo vyššie citovanom ustanovení neuviedol konkrétne označenie právneho predpisu, ale využil všeobecné označenie v množnom čísle - „právnych predpisov“.

Nakoľko suma starobného dôchodku poručiteľa nebola určená podľa zák. č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2003, ale podľa zák. č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov účinného do 30. septembra 1988, prepočítanie starobného dôchodku neprichádza podľa § 293k zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z. do úvahy.

Podľa § 293aw ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. ak suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných pred 1. októbrom 1988 bola vypočítaná z priemerného mesačného zárobku 3 000 Sk, starobný dôchodok sa zvýši odo dňa splátky splatnej po 31. decembri 2008 o sumu 26,60 eura. Podľa § 14 ods. 5 zák. č. 121/1975 Zb. ak priemerný mesačný zárobok vypočítaný za dobu uvedenú v predchádzajúcich odsekoch prevyšuje sumu 2000 Kčs, počíta sa suma 2000 Kčs v plnej výške a zo sumy presahujúcej 2000 Kčs jedna tretina, najviac však suma 1000 Kčs.

V zmenovom rozhodnutí odporkyňa posúdila poručiťelovu žiadosť o prepočet starobného dôchodku aj podľa § 293aw zák. č. 461/2003 Z.z. Uvedené ustanovenie upravuje prepočet sumy starobných dôchodkov priznaných podľa právnych predpisov účinných pred 1. októbrom 1988 (najmä zák. č. 121/1975 Zb. , podľa ktorého bola navrhovateľovi určená suma starobného dôchodku), ktorých suma bola vypočítaná z upraveného priemerného mesačného zárobku 3 000 Sk (maximálna suma priemerného mesačného zárobku, z ktorej sa určovala výška dôchodkov v zmysle § 14 ods. 5). Zvýšenie týchto dôchodkov v zmysle dôvodovej správy k zákonu č. 449/2008 Z.z. nadväzuje „na prepočet súm starobných dôchodkov, priznaných podľa právnych predpisov účinných v období od 1. októbra 1988 do 31. decembra 2003“. Tieto dôchodky sa zvyšujú odo dňa splátky splatnej po 31. decembri 2008 o jednotnú sumu 26,60 €, čo tiež v zmysle vyššie uvedenej dôvodovej správy zodpovedá priemernej sume zvýšenia dôchodkov priznaných podľa právnych predpisov účinných v období od 1. októbra 1988 do 31. decembra 2003, ktoré sa realizovalo od 1. augusta 2006 na základe ustanovenia 293k zák. č. 461/2003 Z.z. (a o ktorého aplikáciu sa poručiťel domáhal aj v jeho prípade).

V konaní nebolo sporné, že poručiťelovi bol priznaný starobný dôchodok rozhodnutím č. XXX XXX XXX zo dňa XX.XX.XXXX podľa § 16 zák. č. 121/1975 Zb. od XX.XX.XXXX v sume 2.233,- Kčs. Suma dôchodku bola vypočítaná z priemerného mesačného zárobku dosiahnutého v rokoch 1982-1986, ktorý činil 4.404,- Kčs a po úprave podľa § 14 ods. 5 zák. č. 121/1975 Zb. (v rozhodnutí zo dňa 15.06.1987 citovaný ako § 14 ods. 4) činil 2.802,- Kčs.

Je nesporné, že suma starobného dôchodku bola určená podľa predpisov účinných pred 1.10.1988, t.j. podľa zák. č. 121/1975 Zb. Suma starobného dôchodku bola vymieraná z priemerného mesačného zárobku vypočítaného podľa § 14 citovaného zákona. V prípade poručiťela priemerný mesačný zárobok bol 4.404,- Kčs, ktorý prevyšoval sumu stanovenú v § 14 ods. 5, preto bol určený podľa § 14 ods. 4 tak, že z presahujúcej sumy 2.404,- Kčs bola k základnej sume 2.000,- Kčs pripočítaná suma zodpovedajúca jednej tretine, t.j. 802,- Kčs. Pri výpočte tejto sumy nedošlo k obmedzeniu najvyššou sumou priemerného mesačného zárobku 2000 + 1000 Kčs, t.j. 3.000,- Kčs, z ktorej bolo možné vypočítať starobný dôchodok. (To znamená, že obmedzenie na výpočet starobného dôchodku z najvyššie stanoveného priemerného mesačného zárobku podľa § 14 ods. 4 sa vzťahovalo na všetky priemerné zárobky nad 5.000,- Kčs.) Zvýšenie starobného dôchodku podľa § 293aw zák. č. 461/2003

Z.z. v znení zák.č. 449/2008 Z.z. sa potom vzťahuje len na tých poberateľov starobného dôchodku, u ktorých bol priemerný mesačný zárobok pre určenie sumy starobného dôchodku obmedzený na sumu 3.000,- Sk (Kčs) podľa § 14 ods. 5 zák. č. 121/1975 Zb. Takáto právna úprava bola prijatá za účelom zmiernenia dôsledkov prechodu zo zabezpečovacieho systému na poistný systém. Suma starobných dôchodkov, priznaných podľa právnych predpisov účinných pred 1. októbrom 1988, bola vypočítaná z upraveného (maximálneho) priemerného mesačného zárobku 3000 Sk, v dôsledku čoho bol výpočet sumy starobného dôchodku u poistencov, ktorí v zamestnaní dosahovali vyššie zárobky značne nevýhodný.

Námietky navrhovateľky týkajúce sa porušenia princípu rovnakého zaobchádzania odvolací súd nepovažoval za dôvodné, nakoľko postup odporkyne bol v danom prípade v súlade s príslušnými ustanoveniami zák. č. 461/2003 Z.z., v zmysle ktorých má táto povinnosť postupovať rovnako aj u iných poistencov v obdobnej situácii.

Vo vzťahu k ostatným návrhom navrhovateľky, ktorá bola v tomto konaní neúspešná sa odvolací súd nevyjadroval, nakoľko mu v konaní podľa § 250l a nasl. O.s.p. neprináleží rozhodovať o primeranom finančnom zadosťučinení, ani o zvýšení starobného, resp. vdovského dôchodku v plnej jurisdikcii.

Krajský súd preto nepochybil, ak potvrdil rozhodnutie odporkyne, ktorá dospela k záveru, že na poručiť sa ustanovenia § 293k a § 293aw nevzťahuje, keďže suma jeho starobného dôchodku nebola určená podľa predpisov účinných do 31.12.2003 a zároveň nedošlo k výpočtu starobného dôchodku z maximálne možnej výšky priemerného mesačného zárobku 3.000,- Kčs (2000 + 1000 Kčs). Dôvody odvolania navrhovateľky odvolací súd nepovažoval za relevantné pre právne posúdenie veci. Preto odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 od. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľka v odvolacom konaní nebola úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).